

UNA FAMÍLIA PARTICULAR

MARIA MERCÈ BRUGUERA

La Teresa i la seva família podem dir que formaven un petit clan singular, peculiar.

El pare, en Ramon, era un home galtaplè, alt i ceapat, cofat d'una atapeïda cabellera blanca. De jove havia estat posseït d'un deliri extrem per l'astronomia. Ara, ja jubilat, havia canviat –deia somrient– “la gàbia del banc pel colomar de casa”, i afegia encara: “del colomar” –on havia instal·lat el seu petit observatori astronòmic– “se'n pot fugir cada dia a cavall de qualsevol dels esplèndids estels que ens fan de barret gratuït, oi?. Hi he guanyat o no, amb el canvi?” –demanava cofoi.

Feia anys que dormia de dia llevant-se cap al tard, i s'enfilava tot seguit al colomar on les hores solitàries que s'hi recloïa, –ningú no hi podia accedir si no en tenia el seu permís explícit– l'havien convertit “en un home gairebé feliç”.

La seva dona, la Matilda, hagués pogut passar per germana seva. Era també un bon tros de dona que fumava caliquenyos i que durant molts anys s'havia dolgut amargament d'un mal de peus congènit que finalment l'havia abandonada el dia que, amb molt bon criteri per cert, i tipa de patir, s'havia decidit a calçar-se les sabates del seu home; com us podeu imaginar l'efecte estètic era deplorable, però ella hi trobava un consol tan gran que no se les havia tretes mai més. Els planys podològics s'esvaïren per sempre més d'aquella casa i a canvi s'incorporaren a la rutina familiar uns persistents patrips-patrapes que aviat quedaren compenetrats harmònicament amb el persistent aroma dels escanyapits.

Posseïa, com tots els altres membres d'aquella família, la seva particular passió: la novel·la. Per aquest fet els seus dies es poblaven d'una frisança lectora inesgotable seguida d'unes prolixes sessions a la màquina d'escriure. Tot plegat en aquell petit món acabava resultant un bon xic antiquat si voleu, però ells eren així, vivien força d'esquena a la realitat externa, despreocupats i endinats en les seves pròpies cabòries. La cabòria de la Matilda era la recerca, sovint frustrada, del seu propi estil. El desitjava personal, característic i sobretot destinat a aconseguir l'alçada intel·lectual dels seus més admirats models literaris. Mai no en quedava prou satisfeta. La seva autoexigència era notabilíssima i entre provatures i desencisos estilístics era encara, i als seus anys, una autora novella.

A més de la Teresa, la noia, el matrimoni tenia un altre fill, en Llibert, que més que seduït per la passió sideral ho estava per la lírica. Feia poemes. I com

que diuen que els textos s'assemblen a les olles, ell també recercava inesgotablement la perfecció. Feia i refeia tan obstinadament els seus versos que sovint, quan els donava el vist-i-plau definitiu –ell sí que alguna vegada ho aconseguia–, si en començar la inspiració l'havia arravatat davant d'un matí clar i radiant en finir potser aquell matí poètic ja no era ni tan clar ni radiant, i potser ja no era ni tan sols matí..

De tota aquesta família tan ocupada se'n cuidava la Carlota. De la Carlota tothom en sabia això, que es deia Carlota i que era més que un familiar, era els seus fonaments, la biga mestra, alfa i omega d'aquella casa. La seva discreció era tanta que més que discreció era absència. Se la veia poc –era molt menuda– però, malgrat tot, sempre se sabia que hi era. Es percebia clarament la seva presència, no sabia pas dir-vos ben bé perquè, però era així. Entrava i sortia sense ser percebuda. Feia i desfeia quietament i no se li coneixien ni amistats, ni afeccions especials –com no fos anar al cinema de tant en tant– ni escarafalls, ella que en vivia envoltada! Era la Carlota de can Calls i punt.

La casa, gairebé un museu! El museu de les muses! Era un darrer pis ample i fosc, amb nombroses estances i passadissos on cada membre de la família podia campar al seu aire sense ser destorbat, si volia, i ja us podeu pensar que volien sovint. Era ple de peces valuoses, heretades, que mostraven, encara, pàl·lids reflexos d'un esplendor familiar antic, abocat a la supervivència del dia a dia actual, encara, però, resistent i orgullós. La Carlota i el seu inseparable plomall hi feien la resta.

I finalment parlarem de la Teresa, la filla. Ella, enmig d'aquell santuari barrejat de retòrica i ciència governat amb ma fèrria per la Carlota, era, ai las! perruquera! I també era, sobretot era, el que se'n pot dir sense embuts una dona de "bandera". Posseïa un cos espaterrant que mig tapava –especialment a l'estiu– amb uns vestits cenyidíssims "talment una segona pell" deien "ells" paladejant cada mot. Prosseguien explicant que algú, que coneixia algú que tenia entrada a la casa, els havia dit que la Teresa ajudada per la Carlota se'ls cosia a sobre abans de sortir de casa.

La Teresa era un quadre barroc, un poema romàntic, era seda i rulls negríssims, era un sol estrident i una nit de lluna plena. Què us diré? Que ni la ploma del més afinat poeta podia enaltir semblant conjunt arquitectònic.

I el més atraient d'ella era la seva absoluta naturalitat. Semblava no adonar-se dels estralls mentals que causava la seva presència en els cercles masculins, ni tampoc de l'enveja mal dissimulada de moltes dones que, no sabent com posar-s'hi per trobar-li les imperfeccions que tots, per força, hem de tenir, confessar i tot seguit fer-ne contrició pública a la més mínima oportunitat, li atribuïen llistes de defectes físics verament difícils de copsar per un que no fos molt entès en la matèria; conductes, si més no, sospitoses i altres fets que no

podien explicar, deien, perquè els havien obtingut a través de rigorosa confiança i no podien faltar a la promesa feta de "silenci mortuori" sobre el tema concret.

Malgrat tot, ella i el seu esplèndid artifici, semblaven formar part de la més absoluta casolanitat. Aquest fet i d'altres que tot seguit us explicaré la feien peculiar, diferent i com deien molts en mirar-la, única!

Per marcar el contrast que sovint conforma el tot, un bon dia i de sobte, aparegué maridada amb un homenet baix i discret, que lluïa un bigotet "demo-dé" marcat, estèticament parlant, per l'antic règim.

Aportava a la nova relació definida pels colors llampants : daurats, vermells ... el gris. Un gris constant i monòton que marcava el punt d'inflexió, la pantalla des d'on es projectava, si cap encara amb més força, la seva flamant esposa.

No se li coneixia ofici. Alguns deien que era barber, però no n'estaven segurs perquè, i per acabar-ho d'adobar, l'home no estava gaire dotat per a l'art de la retòrica, –semblava parent de la Carlota– i el que en la Teresa era excés i barroquisme, en ell era silenci i assentiment. Realment conformaven una parella singular; qui se'ls mirava podia comprendre, només de veure'ls, l'enamorament del bigotut, i quedar-se amb seriosos dubtes de l'origen de l'enamorament de la flamant consort.

Suposaven que les seves virtuts no pertanyien a l'àmbit de les aparences físiques, "serà un home intel·ligent" –es deien. De totes maneres, com que parlava poc, tampoc no se'n podien fer una idea gaire clara de l'abast d'aquella suposada intel·ligència.

-L'amor és cec"–concloïen resignadament .

...

El dia dels fets era el dia central de la festa major. Als pisos dels habitants del carrer Gran n. 3, –que era on vivien la Teresa i els seus–, qui més qui menys s'arreglava per "anar a l'ofici tal com cal".

Feia molta calor –érem a l'agost– i per les portes i finestres obertes de bat a bat per combatre-la, s'hi colaren sobtadament veus irritades.

Semblaven provenir de cals Calls.

–Potser han canviat de registre i representen alguna opereta –apuntava un veí distret mentre la seva dona escoltava atentament.

Però de l'escala estant se sentien crits i algun que altre terrabastall incomprendible. Els veïns –gent de pau, de molta pau i catxassa– no hi estaven fets a tot aquell rebombori i van començar a treure els caps per l'ull de l'escala tot i preguntant-se què podia estar passant a aquella bassa d'oli que sempre, i malgrat les excentricitats dels seus habitants, havia estat el 3r .

La cosa, fos el que fos, semblava anar “in crescendo” i la portera que, com totes les porteres, tenia una clau i que mai no havia estat un exemple de prudència monacal, esperonada pels veïns que començaven a neguitejar-se i intensificaven exageradament la seva alarma per mor de la xafarderia, s’anaven enfilant per l’escala per veure si així vencien l’encara tèbia resistència de la portera. Temien el pitjor, deien “donat els temps que corren”.

Com aquell qui res, aviat la Roseta, la portera, acompanyada d’una petita comitiva de veïns amb l’ànim de “fer costat” i “d’ajudar en el que es pugui”, arribaren a la porta del pis i trobant la porta oberta s’hi introduïren, no pas, però, sense anunciar-se prèviament.

– Bon dia –deien. No semblava pas una salutació gaire encertada donada la cridòria.

– Bon dia –el to anava guanyant decibels en no obtenir cap mena de resposta. Ja eren a mig passadís.

– Matilda, Matilda... –cridaven la mare. –Que els passa alguna cosa?

Però res, ningú no els responia, només se sentien un munt de crits que s’intensificaven a mesura que s’anaven apropant al menjador. Realment estaven ocupats els de la casa! Ningú no els va referenciar l’entrada, i ells, mica en mica, cap dins!

– Ramon, Ramon, –ara cridaven el “pater familias”.

– No el cridis –va dir una veïna, malgrat tot, prudent–. Que no saps que aquesta hora dorm?

– Com vols que dormi amb tot aquest sarau? –respongué l’altra.

No endevinaven pas si l’home hi era o no hi era. Enmig d’aquell garbuix, no aconseguien distingir la seva veu aflautada, però el cridaven per prudència, no fos cas que poguessin ser titllats d’inoportuns.

Mica en mica, acabaren el llarg i foscot passadís i arribaren al menjador. L’escena que contemplaren els semblà un quadre vodevilesc. Hi eren tots. El pare, la mare, la Teresa, el marit i el germà-poeta. Bé, hi faltava la Carlota, tan discreta com sempre!

La mare anava escabellada i malgirbada com mai; portava les sabates mig descordades i els pantalons de gairell, les ulleres li van caure per terra d’una revolada i anaren a parar als peus de la portera que les cullí d’esma. Amb aquell hàbit únic i personal esguardava astorada i ara immòbil el jove matrimoni format per la filla i el gendre que eren els que se les tenien.

– T’he dit que vestida així no surts al carrer i prou, xisclà més que no pas cridà en Quimet, el del bigoti.

Aquell home que habitualment semblava orxata i flam era ara foc i flames.

Envestia a tort i a dret donant cops de puny a qualsevol objecte, persona o cosa que se li posés a l'abast.

La mirada dels veïns s'adreçà a la Teresa. –Oh! com sempre admirable. Quin bé de Déu, quines corbes, bufa! –pensaren ells. A elles la mirada els anà de dret a l'espectacular vestit vermell que lluïa.

Al bell mig, aquella rabiosa vermellor que era el vestit es veia creuada per una taca negra, més que negra negríssima! Era una pantera feta de roba semitransparent, amb una sinuosa cua entortolligant-se pels pits de la Teresa. El cap de la fera tenia una expressió salvatge, rematada per uns ulls verd i brillants. Miraven fixament l'entrecuix de la vestal. No hi ha paraules! Espectacular!

Ella, altiva com una deessa, havia callat en sec en notar la presència del veïnat i ara es mirava el seu furibund marit desafiant. Com si tot plegat no anés per ella, allargà una mà, agafà una llima i lentament es començà a llimar les ungles. Ara regnava un silenci absolut.

Portant a la pràctica amb la màxima eficàcia aquella actitud despectiva, no va ser prou àgil per aturar la grapa de l'ofès marit, que traient foc pels queixals li engrapà el vestit i amb dues o tres estrebades el va fer a miques i la deixà pràcticament nua al bell mig del menjador. Quin espectacle!

Allò ja va ser la gota que fa vessar el got. De sobte l'homenàs que era el pare se li llançà al damunt engrapant-li el pit. La mare es va dirigir de dret a l'engominada cabellera del gendre i el poeta també s'hi abalançà. Els veïns no acabaven d'entendre si era per descompartir-los. No es veia prou clar. La Teresa, que ni tan sols semblava percebre la seva nuesa, mirava desoladament el munt de roba esquinqada en que s'havia convertit el seu vestit de festa major, ara aliena a les garrotades de tots plegats.

Algú va cridar:

– Aviseu la policia, aviseu la policia! Tot eren cossos rodolant, xiscles i esgarrapades, quin rebombori!

Aviat arribà la Guàrdia Civil –tenien la caserna un parell de carrers més amunt.

– “Dejen paso, dejan paso a la autoridad”. Una part dels veïns formava una públic sòlid i compacte. Altres s'havien integrat a l'escena. Representaven l'intent de descompartir els agressors que ja eren tots contra tots, perquè la Teresa també rodolava –empesa per la voràgine–, enganxada de dents a una cama del marit que xisclava amb una potència desconeguda i inusual en un home de les seves característiques físiques.

La feina que hi va haver per descompartir-los! L'autoritat va haver de demanar fins i tot reforços a l'hora d'emportar-se'ls detinguts. Els acusaren –al mig del menjador– “de escàndalo público”.

En sortir al carrer es van haver d'enfrontar a l'epíleg de tota la història. El patriarca, el senyor Ramon, es va aferrar a la reixa de la finestra d'una casa veïna cridant que ell no podia pujar més amunt d'aquell carrer, explicant que feia més de vint anys que no ho feia, aclarint que els que el coneixien sabien que no podia fer-ho perquè si ho feia, no viuria per explicar-ho.

Com no podia ser de cap altra manera, "la Guardia Civil" no s'estigué de romanços. Ja començaven a estar-ne tips d'aquella colla de ximples. Entre tres o quatre "números" i no pas sense esforç aconseguiren desenganxar-lo de la reixa mentre ell cridava si cap encara més:

– Me vais a matar, me vais a matar...

...

Malgrat que ells no n'expliquen res –"són gent discreta amb la seva vida, s'hi exceptuem aquell dia"– precisen els veïns, sembla ser que en Ramon va estar ingressat a l'hospital més de quinze dies pel trasbals, però de morir-se res de res.

Ara, i després de vint anys de no fer-ho, se'l veu algun diumenge al matí!!! passejar per la Rambla i fins i tot fer tertúlia, després de fullejar el diari, amb vells coneguts que l'havien gairebé oblidat.

– Tot canvia –els diu pontificant mentre xerrotegen.

Tot, menys la Teresa. Continua tan espectacular com sempre i com que del marit del bigotet no se n'ha cantat mai més ni gall ni gallina, més d'un torna a sospirar pels seus ossos i es contempla i treballa davant del mirall per intensificar, tant com es pugui, la possibilitat de fer seva, de totes totes, una presa tan valuosa.